

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Рей Бредбері

**ІЗ ПРАХУ
ПОСТАЛІ**

 Bohdan

Ray Bradbury
FROM THE DUST RETURNED

From the Dust Returned@2001 by Ray Bradbury

Друкується з дозволу правовласника
The Ray Bradbury Literary Works LLC,
с/о Don Congdon Associates, Inc.

Переклад з англійської

Вони Елліоти: вампіри, привиди, старожитні мумії та просто потойбічна сила. Вони живуть у дивному будинку світ за очі та спостерігають за людьми навколо з погляду вічності. Поки раптом не всиновлюють звичайного хлопчика, що стає літописцем дивної сімейки та свідком їхніх злетів і падінь, розчарувань та пригод, кохання й смерті, урешті-решт — повнокровного життя нежиті. Аж поки... Перед вами одна з пізніших книг майстра фантастичного жанру Рея Бредбері, яка визрівала та чекала на свою появу понад півсторіччя. Її задум в автора народився у співпраці з людиною, котра придумала родину Адамсів. Звісно, Елліоти на Адамсів геть не схожі, що не заважає їм бути абсолютно унікальним літературним сімейством, яке припадає до вподоби шанувальникам «Кульбабового вина» та «Прощавай, літо».

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, Україна, тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

Збут: (0352) 43-00-46, (050) 338-45-20
Книга поштою: (0352) 51-97-97, (067) 350-18-70, (066) 727-17-62
mail@bohdan-books.com

м. Київ: (044) 296-89-56; (095) 808-32-79, nk-bohdan@ukr.net

*Присвячую
двом помічникам при народженні цієї книги:
ДОНУ КОНГДОНУ,
хто був зі мною на початку, в 1946 році,
і ДЖЕННІФЕР БРЕЛЬ,
котра допомогла закінчити її в 2000 році.
Зі вдячністю та любов'ю*

Пролог

ОСЬ І КРАСУНЯ

На горищі, де весняними днями краплі дощу ніжно торкалися даху, а грудневими ночами геть недалеко, за кілька дюймів од себе, ти відчував шар снігу, покоїлася Тисячу-Раз-Прабабуся. Вона не жила і точно не була повністю мертва, вона... покоїлася.

І тепер, напередодні Величної Події, на порозі Величної Ночі, коли ось-ось грандіозно розпочнеться День повернення додому, її треба відвідати!

— Готова? Я заходжу! — голос Тімоті слабо донісся знизу, а дверцята люка затремтіли. — Чи ні!?

Тиша. Єгипетська мумія і не поворухнулася у відповідь.

Вона стояла в темному закутку, як стара безплідна сливина або покинута й обгоріла прасувальна дошка, ніби полонянка часу. Її руки і зап'ястки були прив'язані на сухих, немов древне річище, грудях, крізь зашиті повіки дивилися її очі-щілинки глибокого синього кольору, як лазуритові камінці. Проблиск пам'яті відчувався, коли всохлий язик ужем звивався в її зморщеному роті, свистячи і пошепки зітхаючи, видобував кожну годину кожної втраченої ночі чотири тисячі років тому, коли вона була дочкою фараона, вдягалася в павутинну білизну і подихово-теплий, але легкий шовк із коштовними каменями, що обпікали її зап'ястя, коли вона бігала мармуровими садами,

звідки споглядала, як у вогненному єгипетському повітрі вибухають піраміди.

Ось Тімоті підняв припорошену кришку люка й окликнув опівнічний горищний світ.

— О, Красуня!

Із губ стародавньої мумії злетіла хмарка пилу.

— Більше не красуня!

— Тоді бабуся.

— Хіба раз бабуся? — послідувала м'яка відповідь.

— *Тисячу-Раз-Прабабуся?*

— Уже краще, — старечий голос збив порох у безшумному повітрі. — А вино?

— Вино! — Тімоті підвівся з флакончиком у руках.

— Який урожай, дитя моє? — пробурмотів голос.

— До нової ери, Прабабусю.

— За який рік?

— За дві тисячі до нової ери, навіть майже *три*.

— Відмінно, — з висохлої посмішки злетіла димка пилу. — Підійди.

Пробираючись крізь купу папірусу, Тімоті дістався до Колись-Красуні, чий голос був усе ще неймовірно прекрасним.

— Дитя? — вимовила висохла посмішка. — Ти боїшся мене?

— *Завжди*, Прабабусю.

— Промокни мої губи, дитя.

Він простягнув руку, щоб краплинка змочила тремкі вуста.

— Ще, — прошепотіла вона.

Ще одна крапля вина торкнулася порохнявої посмішки.

— *Все ще* боїшся?

— Ні, Прабабусю.

— Присядь.

Він видерся на віко скрині з намальованими ієрогліфами воїнів, собакоподібних богів і богів з левовими головами.

— Чому ти тут? — хрипко вимовив голос з-під безтурботного й сухого, немов древнє річище, обличчя.

— Завтра Велична Ніч, Прабабусю, я чекав її все життя! Сім'я, *наша* Сім'я, приїжджає, прилітає з усього світу! Розкажи мені, Прабабусю, як все це почалося, як збудували цей дім, звідки ми прийшли, а ще...

— Досить! — приглушено обірвав його голос. — Дай-но пригадаю тисячу полуднів. Дай пірнути в глибокий колодязь часу. Втишився?

— Втишився.

— Тож, — пролунав шепіт крізь чотири тисячі років, — ось як це було...

Розділ 1

МІСТО І МІСЦЕ

Спочатку, промовила Тисячу-Раз-Прабабуся, було просто місце на довгій трав'янистій рівнині і пагорбі, де нічого не росло, крім трави й дерева, безплідного та кривого, немов чорна блискавка, поки не виросло місто і не з'явився Дім.

Ми всі знаємо, як спроквола місто може вибитися в пір'я, аж раптом не заб'ється його серце і не пожене вулицями людей, ніби кров, на приписані їм місця. Але як, спитаєтеся ви, з'являється будинок?

Так-от, росло-було собі дерево, що його один лісоруб, який тримав шлях на Далекий Захід, торкнувся і припустив, ніби воно старше від тих часів, коли Ісус ще пиляв дрова й стругав дошки у дворі свого батька, або Понтій Пилат умивав руки. Подейкували, дерево викликає будинок з негоди і подорожей у часі. Як тільки Дім опинився на місці, то глибоко вкорінився підвалами в китайських могилах. Він був настільки прекрасним зі своїм лондонським фасадом, що сім'ї на фургонах, подивившись угору перед річковим бродом, починали вагатися: якщо це порожнє місце годилося для папського палацу, пам'ятника королю або обителі королеви, то навряд чи є причина йти звідси. Фургони зупинялися, коней напоїли, і не встигли сім'ї роззирнутися навколо, а їхнє взуття та їхні душі вже пустили коріння. Їх так приголомшив той Дім нагорі, під деревом у формі блискавки, що здавалося, варто їм піти геть, і він буде переслідувати їх уві сні та зіпсує враження від будь-чого попереду.

Отже, Дім прибув першим, і його прибуття стало предметом подальших легенд, міфів та п'яних байок.

Здається, вітер, піднявшись над рівнинами, приніс із собою лагідний дощик, який перетворився на шторм, а той собі на ураган величезної сили. Між опівніччю та світанком цей багатолікий шторм попідхоплював усі рухомі предмети між містами-фортами Індіани та Огайо, повалював ліси у північному Іллінойсі й прилетів на це, все ще не сотворене місце. Тут він стих і впевненою рукою невидимого бога повкладав дерево, дошку

за дошкою та ґонту за ґонтою, аж поки задовго до схід сонця не зіпнулася вгору дерев'яна конструкція, омріяна Рамзесом, та завершена Наполеоном — утікачка з приспаного Єгипту.

Всередині було достатньо балок, щоб перекрити базиліку Святого Петра, і достатньо вікон, щоб затулити погляд від пташиної зграї на її шляху в ирій. Дім оперізувала веранда, досить простора, щоб умістити всіх родичів і постояльців на свято. А за вікнами ховався справжній вулик, лабіринт кімнат, якого би вистачило, щоб розквартирувати рій, загін, батальйон ще не рождених, але напевно прийдешніх легіонів.

Дім уже стояв готовий, під дахом, перш ніж зірки розчинилися в сонячному світлі, і лишився самотньо стояти на горбі протягом багатьох років, якимось чином не догукавшись до своїх майбутніх дітей. Кожному великому й перенаселеному будинку по миші, кожному хатньому вогнищу — по цвіркуну, із незліченних труб валував дим, а на кожному крижаному ліжку істоти, дуже схожі на людей. Крім того: злі собаки у дворах, живі горгульї на дахах. Усі чекали громового перекоту давно минулої бурі, щоб закричати: Починайте!

І, врешті-решт, через багато років це сталося.

Розділ 2

ПРИБУТТЯ АНУБИ

Кішка з'явилася першою, щоб бути *абсолютно* першою.

Вона прийшла, коли всі колиски, шафки, ящики в підвалі та ніші на горищі усе ще потребували

жовтневих крил, осіннього дихання і вогняних очей. Коли кожна люстра була прихистком, а кожен черевик — коміркою, коли кожне ліжко жадало дивовижної білизні, а перила передчували ковзання істот, легких, наче пилок. Коли кожне вікно, покорчене плином століть, спотворювало обличчя, які визирали з тіней. Коли кожен порожній стілець, здавалося, займало щось невидиме, коли кожен килим очікував невидимих кроків, а насос на задньому дворі зітхав, простираючи мерзенні зілля до землі, покинутої в страху, що кошмари вирвуться назовні. Коли всі паркетні дошки зарипіли від мастики втрачених душ, коли кожен флюгер на високих дахах закружляв від пориву вітру і вишкірив грифонові зуби, а за стінами заворушилась шашіль...

Тільки тоді явилася царська кішка на ім'я Ануба.

Грюкнули вхідні двері.

І ось уже Ануба.

Убрана в тендітну шубку зарозумілості, вона прогулювалася коридорами, тихіша за найтихіші лімузини ще за кілька століть до їх винаходу. Це благородне створіння тільки що повернулося з подорожі, яка тривала три тисячі років.

Усе почалося, коли її муміфіковану та сповиту в полотно поклали разом з іншими кішками до царственних ніг Рамзеса, де вона проспала кілька століть у товаристві інших муміфікованих та загорнутих у саван котів і прокинулася лише тоді, коли Наполеонові вбивці спробували зрешетити левине обличчя Сфінкса, перш ніж гармати ма-

мелюків¹ скинули їх у море. Потому кішки разом з цією котячою царицею кочували по магазинах, аж поки локомотиви королеви Вікторії не почали колесити Єгиптом, використовуючи за паливо сувеніри з гробниць і сповиті в просяклі асфальтом полотна трупи. Тож паротяги так званого експреса «Нефертіті-Ту-ту-танхамон»² димили кістками й займистою смолою. Поки експрес доїжджав до Александрії, чорний дим піднімав і розвіював по вітру прах родичів Клеопатри, а їхній дух нісся геть і осідав на єгипетській землі. Звідти усе ж вцілілі від огню кішки на чолі зі своєю імператрицею вирушили в Штати, заповані у великі катушки папірусу для паперового заводу в Бостоні. Розмотані, кішки повтікали на товарних поїздах, у той час як папірус, що лишився від них поміж невинних виробників канцелярського пиладдя, вбив дві чи три сотні перекупників жахливими могильними бактеріями. Переповнені хворими на єгипетські недуги лікарні Нової Англії незабаром по вінця забили клієнтами всі кладовища. Тим часом кішки, що походили з поїздів у Мемфісі, штат Теннессі, або Каїрі, штат Іллінойс, залишок шляху до міста тем-

¹ Мам(е)люки (ар. мамاليك, «невільники») — воїни рабського походження в арабських країнах, у Єгипті з-від зрілого середньовіччя — основа професійного війська та впливова політична сила, що правила країною в 1250–1517 рр. За часів Наполеона та його невдалої спроби підкорити Єгипет у 1798–1801 рр. все ще асоціювалися з правлячою елітою.

² У Рея Бредбері є однойменна поезія з аналогічним сюжетом «The Nefertiti-Tut Express» (1977), який він спершу намагався втілити в кіносценарії, а перед самою смертю переробив на оповідання, проілюстроване художником Гері Джанні (2012).

ного дерева, до високого і найбільш незвичайного Дому пройшли пішки.

І ось Ануба, з покритою сажею шерсткою, з вусами, схожими на іскри блискавки, ходюю оцелота увійшла в будинок тієї особливої ночі, не звертаючи уваги на порожні кімнати й ліжка без сновидінь, та підійшла до головного вогнища у великій вітальні. Не встигла вона тричі крутнутися, вмоцнюючись, на місці, як у схожому на печеру каміні спалахнув вогонь.

Поки цариця кішок відпочивала, нагорі в десятку камінів запалав вогонь.

В диму, що клубився в трубах у ту ніч, лунали звуки й примарні образи експреса «Нефертіті-Ту-ту-танхамон». Він з гуркотом мчав по єгипетських пісках і метав навсібіч сповивальні полотна мумій, схожі на розгорнуті бібліотечні сувої для вітрів.

І це, звичайно, була тільки перша гостина.

Розділ 3

ВИСОКЕ ГОРИЩЕ

— А хто був другий, Прабабусю, хто *наступний*?

— Та, Що Спить і Снить, дитя.

— Яке прекрасне ім'я, Прабабусю. Навіщо вона тут з'явилась?

— Високе Горище покликало її через увесь світ. Над нашими головами друга за важливістю висока мансарда, яка направляє вітри, а її голос відлунюється у їх струменях і потоках по цілому світу. Сновидиця мандрувала цими потоками під час штормів, у світлі блискавиць і пошуках затишного містечка. І ось вона прийшла, і ось вона тут! Послухай!

Тисячу-Раз-Прабабуся примружила очі, схожі на лазурит, і підвела погляд.

— Послухай.

А нагорі, оповите ще більшим шаром темряви, ворухнулося щось схоже на сам сон...

Розділ 4

СНОВИДИЦЯ ТА ЇЇ СНИ

Задовго до появи першого слухача цієї історії з'явилося Високе Горище, через розбиті шибки відкрите всім вітрам, що линули від блукаючих хмар на їхнім шляху в нікуди, деінде, чи будь-де, і змушували горище розмовляти саме з собою в той час, поки вони нагортали з пилу на дошках японський піщаний сад.

Шепіт і бурмотіння леготу й сильних вітрів, що бентежили погано припасований гонт, ніхто не міг розібрати, крім Сесі, яка з'явилася незабаром після Ануби, ставши найкрасивішою і найособливішою дочкою в Сім'ї тоді, коли освоїла свій талант — проникати спочатку у вуха інших людей, а звідти прямо в їх розум і ще далі аж до снів. Тут на горищі вона простягалася на пісках стародавніх японських садів і пливла маленькими дюнами, поки вітер грався з дахом. Там вона чула мови, якими говорять погода й далекі краї, знала, що відбувається за цим пагорбом, або за цим морем з однієї сторони та за далеким морем з іншої, про що віяла вікова хуртовина з півночі, та що тихцем нашіптувало вічне літо з-над Мексиканської затоки й амазонських джунглів.

І ось так, уві сні, Сесі вдихала запахи пір року і слухала гомін про далекі міста на рівнинах за горами. За столом вона могла розповідати про гвалт або безтурботні заняття незнайомців за десятки тисяч миль. Одна за одною з її вуст зривалися побрехеньки про те, хто народився в Бостоні або помер у Монтереї, які вона чула вночі, коли засинала.

Сім'я часто говорила, якщо сховати Сесі в музичну скриньку замість цих колючих мідних барабанів і покругити її, то вона гратиме музику про всі кораблі по дорозі в порт або з нього, а можливо — чому б і ні? — про весь блакитний світ, а потім і цілий всесвіт.

Загалом, вона була богинею мудрості, і Сім'я, знаючи це, поводитися з нею, як з порцеляною люлькою, дозволяючи їй спати годинами, знаючи, що, коли вона прокинеться, то бринітиме відлунням дванадцяти мов і двадцяти умів, філософій, достатніх, щоб перевершити Платона опівдні або Арістотеля опівночі.

І тепер Високе Горище зі своїм арабським узмор'ям пилу, з японським чистим білим піском, чекало під гонтом, що шарудить і шепоче, згадуючи про близьке майбутнє, всього лише за кілька годин, як кошмарні розваги повернуться додому.

Про це шепотіло Високе Горище.

І, дослухавшись, Сесі поквапилася.

У сум'ятті крил, плутанині туманів, імлі і душ, схожих на стрічки диму, вона побачила власну душу та свої непереборні бажання.

«Треба поквапитися, — подумала вона. — А тепер швидше! Біжи вперед. Лети швидше. Для чого?»

— Я хочу любити!